

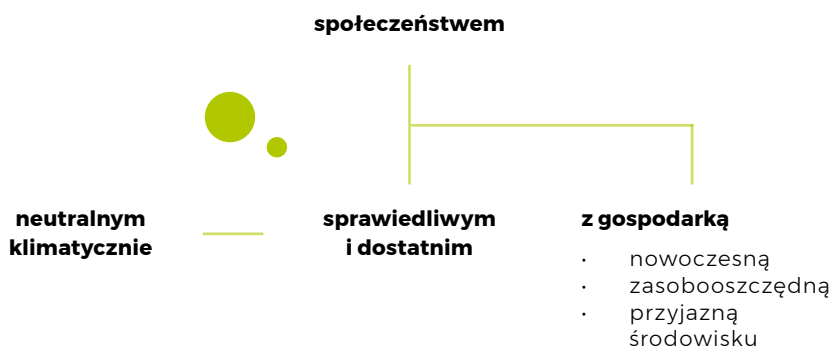
Europejski Zielony Ład

w pytaniach i odpowiedziach

1. Czym jest Europejski Zielony Ład?

Europejski Zielony Ład (EZŁ, ang. European Green Deal) to strategia rozwoju, która ma przekształcić Unię Europejską w obszar **neutralny klimatycznie**. Jest odpowiedzią na kryzys klimatyczny i silne procesy degradacji środowiska. Wedle ogólnych założeń Green Deal Unia Europejska ma stać się

2. Jakie są założenia Green Deal?

Unia Europejska postawiła sobie za główny cel osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. EZŁ będzie miał wpływ na wiele kluczowych obszarów gospodarki.

Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 oraz jego następca, w nowej perspektywie finansowej na lata 2021-2027 przyczynią się do realizacji założeń głównych elementów Europejskiego Zielonego Ładu:

Dostarczanie czystej i bezpiecznej energii

Wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym

Budynki o niższym zapotrzebowaniu na energię

Przyspieszenie przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność

Ochrona i odbudowa ekosystemów oraz bioróżnorodności

Przystosowanie się do zmiany klimatu

Ochrona zdrowia

W ramach EZŁ powstaje pierwsze w historii **Europejskie Prawo Klimatyczne**.

Przewiduje się, że efektami Europejskiego Prawa Klimatycznego będzie między innymi:

- obowiązkiem prawnym UE stanie się redukcja emisji gazów cieplarnianych do 2050 r.
- gwarancja nieodwracalności przejścia na neutralność klimatyczną
- stworzenie przewidywalnego otoczenia biznesowego dla przemysłu i inwestorów, wskazującego co należy zrobić i jak szybko

3. Co idea Green Deal oznacza dla Polski?

Unia Europejska już teraz odgrywa wiodącą rolę w globalnych działaniach na rzecz klimatu i bioróżnorodności oraz chce być przykładem dla pozostałych krajów świata. Cel osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 roku, razem z Unią, deklarują już inne kraje, np. Japonia i Korea.

Dla Polski Green Deal jest szansą na przejście na gospodarkę niskoemisyjną i odejście od gospodarki pochłaniającej nieodnawialne zasoby naturalne.

Jak będzie?

- Transformacja energetyczna stanowi istotne wyzwanie dla Polski, ale jest też kierunkiem, w którym podąża Unia Europejska.
- W Polsce, zmniejszenie emisyjności gospodarki będzie skupiało się m.in. na takich obszarach, jak: system energetyczny, budownictwo, przemysł, transport, gospodarstwa domowe.

4. Czy transformacja będzie sprawiedliwa?

Co to właściwie oznacza?

Został stworzony specjalny Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji. Opiera się on na trzech filarach. I filar będzie zapewniał finansowanie przede wszystkim w formie dotacji, natomiast filary II i III będą realizowane poprzez InvestEU i instrument pożyczkowy Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Będą przyczyniały się do realizacji projektów publicznych i prywatnych.

I filar

Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji

Fundusz będzie dysponował budżetem **40 mld euro**. Ta kwota odpowiada środkom przeznaczonym na wsparcie krajów UE w procesie transformacji. **10 mld euro** ma pochodzić ze środków budżetowych UE. Pozostałe środki to zewnętrzne dochody przeznaczane na określony cel pochodzące z Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy.

II filar

InvestEU

Budżet programu wynosi **1,8 mld euro**. Środki te zostaną przeznaczone na cele sprawiedliwej transformacji. InvestEU będzie wspierał inwestycje realizowane nie tylko na obszarach objętych sprawiedliwą transformacją, ale także w innych regionach, pod warunkiem, że projekty te przyniosą korzyści obszarom objętym transformacją.

III filar

Instrument pożyczkowy Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI)

Instrument obejmie **1,5 miliarda euro** dotacji z budżetu UE i do **10 miliardów euro** pożyczek ze źródeł własnych Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Instrument umożliwi zmobilizowanie do **25-30 mld euro** inwestycji w celu pomocy terytoriom i regionom najbardziej dotkniętym przejściem na gospodarkę neutralną dla klimatu, przy czym priorytetowo traktować będzie te, które mają mniejszą zdolność do radzenia sobie z kosztami.

Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) służy ochronie tych społeczności lokalnych, które są narażone na największe straty w procesie zmniejszania stosowania paliw kopalnych w gospodarce.

Polska może liczyć na wsparcie FST do kwoty **3,5 mld euro**.

Połowa środków, czyli **1,75 mld euro ma być dostępne dla Polski od początku funkcjonowania FST**.

Zakres tematyczny wsparcia FST jest szeroki i obejmuje takie obszary, jak: przedsiębiorczość, badania i rozwój (B+R), energetyka, transport, cyfryzacja, ochrona środowiska, rynek pracy i usługi społeczne.

Mieszkańcy regionów najbardziej dotkniętych zmianami będą mogli skorzystać z możliwości:

- zatrudnienia w nowych i przechodzących transformację sektorach
- przekwalifikowania zawodowego i pomocy w poszukiwaniu pracy
- poprawy efektywności energetycznej budynków
- inwestycji w walce z ubóstwem energetycznym
- regeneracji i odkażania terenów, rekultywacji gruntów i zmiany ich przeznaczenia
- lepszego dostępu do czystszej, tańszej i bezpieczniejszej energii
- rozwoju cyfryzacji i łączności cyfrowej
- przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów, ich ograniczanie, efektywne gospodarowanie zasobami, ponowne wykorzystanie, naprawa i recykling
- wprowadzania czystszych form transportu publicznego na poziomie lokalnym, w tym w miastach

5. Co jeszcze w ramach Zielonego Ładu?

Obok prawa klimatycznego integralnymi częściami Green Deal są:

Fala renowacji na potrzeby Europy – ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia

Komisja Europejska zamierza przyczynić się do poprawy jakości życia osób mieszkających w budynkach i korzystających z nich, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w Europie, a także rozwoju cyfryzacji i zwiększenia recyklingu materiałów. KE chce podwoić wskaźniki renowacji w ciągu najbliższych 10 lat.

Do 2030 r. zostałyby odnowionych 35 mln budynków i stworzone 160 tys. zielonych miejsc pracy w sektorze budowlanym.

Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Strategia ma na celu wzmocnienie obszarów chronionych w Europie, odbudowę ekosystemów i zwiększenie obszarów rolnictwa ekologicznego. Z całą pewnością potrzebujemy natury w naszym życiu, dlatego tak ważne stało się przywrócenie różnorodności biologicznej, która tworzy warunki zwiększania naszej odporność i zapobiegania rozprzestrzeniania się chorób w przyszłości. **Bioróżnorodność upraw pomaga zapewnić też bezpieczeństwo żywnościowe w Unii Europejskiej i na całym świecie.**

Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego

Integracja systemu energetycznego oznacza stworzenie modelu, w którym zużycie energii z każdego sektora jest połączone i zaplanowane. W takim systemie **energia napędzająca samochody elektryczne pochodziłaby z paneli słonecznych z naszych go-**

spodarstw domowych, a nasze budynki byłyby ogrzewane ciepłem przesyłanym z sąsiedniej fabryki, a samą fabrykę zasiląby czysty wodór wytworzony z wykorzystaniem morskiej energii wiatrowej. Strategia obejmuje 38 działań polegających m.in. na przeglądzie prawodawstwa, wsparciu finansowym, badaniach i wdrażaniu nowej technologii oraz sukcesywnym wycofywaniu dotacji dla paliw kopalnych.

Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego

Zdrowszy i bardziej zrównoważony system żywnościowy UE jest fundamentem Europejskiego Zielonego Ładu. **Strategia „od pola do stołu” ma stawić czoła wyzwaniom związanym z zapewnieniem Europejczykom zdrowej, przystępnej cenowo i zrównoważonej żywności,** uwzględniającym przy tym godziwe zyski w łańcuchu żywnościowym i ochronę różnorodności biologicznej. Strategia zakłada redukcję zużycia pestycydów, antybiotyków i nawozów oraz zwiększenia udziału rolnictwa ekologicznego.

Europejska strategia przemysłowa

Nowa strategia przemysłowa ma gwarantować, że pomimo transformacji, europejskie przedsiębiorstwa nadal będą realizować swoje ambicje i konkurować na poziomie międzynarodowym.

Strategia opiera się na 3 postulatach:

- bardziej zielonym przemyśle
- wzmocnieniu cyfrowym przemyśle
- przemyśle opartym na obiegu zamkniętym

Strategia UE na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności

W przygotowywanej strategii określono plan zdecydowanego skierowania europejskiego transportu ku zrównoważonej i inteligentnej przyszłości. Określono w niej 10 inicjatyw przewodnich oraz plan działania, który będzie podstawą prac w nadchodzących latach. Realizacja środków polityki określonych w niniejszej strategii **może doprowadzić do ograniczenia emisji z sektora transportu o 90 % do 2050 r.**

Jak działania Programu Infrastruktura i Środowisko wpisują się w Europejski Zielony Ład?

SEKTOR ENERGETYCZNY

Transformacja energetyczna widziana przez pryzmat POIiŚ to inwestycje, które wpływają na poprawę jakości powietrza dla społeczności lokalnych. Inwestycje, które mają dostarczyć zieloną energię (tj. odnawialne źródła energii), ale też ograniczyć energochłonność dzięki głębokiej modernizacji energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych oraz w przedsiębiorstwach. Transformacja promuje także systemowe rozwiązania, które rozwijają sieć ciepła i chłodu oraz wytwarzanie energii cieplnej i elektrycznej w jednym procesie. Mówiąc o rozwoju sektora energetyki, nie możemy zapominać o bezpieczeństwie, zarówno z punktu widzenia zróżnicowanych źródeł dostaw energii, jak i niezawodności systemu.

Na wsparcie sektora energetycznego w POIiŚ przyznano ponad **12,5 mld zł**. Biorąc pod uwagę potrzeby sektora, w obliczu czekających

wyzwań, planowana jest kontynuacja wsparcia projektów z obszaru energetyki także ze środków UE w ramach kolejnego budżetu (2021-2027).

SEKTOR TRANSPORTU

Do 2050 r. na poziomie europejskim założono redukcję emisji gazów cieplarnianych w transporcie o 90%. Sektor transportu w Polsce podlega stałej transformacji poprzez inwestycje finansowane z udziałem środków unijnych. Projekty POIiŚ umożliwiają wprowadzanie czystszych, bardziej efektywnych i ekologicznych form transportu publicznego, m.in. poprzez wdrażanie nowych technologii cyfrowych, umożliwiających racjonalne wykorzystanie niskoemisyjnego transportu publicznego w miastach, sprawniejsze zarządzanie taborom oraz systemami sterowania. POIiŚ to także inwestycje zwiększające płynność ruchu, umożliwiające wymianę przestarzałego taboru oraz integrację rozmaitych środków transportu, w tym przewozu towarów, co służy bezpośredniemu ograniczeniu emitowanych zanieczyszczeń. Kolejna perspektywa będzie kontynuacją działań na rzecz promowania nisko i zeroemisyjnych środków transportu, jak również wdrażania nowoczesnych rozwiązań transportowych.

SEKTOR ŚRODOWISKA

Inwestycje środowiskowe POIiŚ realizują cele Europejskiego Zielonego Ładu związane z poprawą stanu środowiska i warunków życia ludzi. Obejmują adaptację do zmian klimatu, czyli przygotowanie się na nadzwyczajne stany środowiska, takie jak gwałtowne ulewy, fale upałów, powodzie, długotrwałe susze, pożary lasów. Poprawie ulegają także warunki życia ludzi w miastach, dzięki zagospodarowaniu wód opadowych, zwiększeniu powierzchni terenów zielonych, przede wszystkim poprzez oczyszczenie i przekształcenie terenów zdegradowanych, udostępnienie ich mieszkańcom do rekreacji i poprawy stanu zdrowia. Ochronie środowiska służy także zagospodarowanie odpadów i oczyszczanie ścieków, które mają korzystny wpływ na klimat, również przez to, że zapobiegają emisji metanu, bardzo szkodliwego gazu cieplarnianego.

Kluczowe z punktu widzenia EZŁ są też działania na rzecz przyrody – ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych, opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów Natura 2000 i parków narodowych oraz edukacja ekologiczna.

SEKTOR ZDROWIA

POIiŚ realizuje też ważne dla przyszłego Zielonego Ładu cele zdrowotne. Należą do nich wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia, w tym budowa infrastruktury ratownictwa medycznego oraz infrastruktury ponadregionalnych podmiotów leczniczych.

Gdzie znajdziesz więcej informacji?

Zapraszamy na stronę internetową www.pois.gov.pl/
Informacje o funduszach europejskich są dostępne także na stronie internetowej www.funduszeuropejskie.gov.pl/

Więcej informacji znajduje się na stronie Komisji Europejskiej https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne:

Ewa Buczkowska
Katarzyna Tomalkiewicz
Marta Szcześniak
Kazimierz Rdzanek
Anna Jagiełło
Barbara Ciszewska-Brierre
Iwona Roszczyńska
Remigiusz Wiącek
Paulina Anton

Oprawa graficzna

MFilm

Publikacja finansowana ze środków Funduszu Spójności i budżetu państwa w ramach pomocy technicznej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

Warszawa 2021
Egzemplarz bezpłatny.